

РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА

Опитування українських громадян при поверненні

Липень – Вересень 2023
Звіт по країні та Аналіз даних

Думки, висловлені в цій публікації, належать авторам і не обов'язково відображають погляди Міжнародної організації з міграції (МОМ). Використані позначення та подання матеріалу в цьому звіті не означають вираження будь-якої думки з боку МОМ щодо правового статусу будь-якої країни, території, міста чи області, або їх органів влади, або щодо їх меж чи кордонів.

МОМ дотримується принципу, що гуманна та впорядкована міграція приносить користь мігрантам і суспільству. Як міждержавна організація, МОМ співпрацює зі своїми партнерами в міжнародному співтоваристві для того, щоб: допомогти у вирішенні операційних проблем міграції; покращити розуміння питань міграції; заохочувати соціальний та економічний розвиток через міграцію; і підтримувати людську гідність і добробут мігрантів.

Ця публікація стала можливою завдяки підтримці Федерального міністерства закордонних справ Німеччини (GFFO).

Видавець

Міжнародна організація з міграції
Регіональний офіс для Південно-Східної
Європи, Східної Європи та Центральної Азії
Dampfschiffstrasse 4/10-11, 1030 Відень, Австрія
+43 1 581 22 22
Website: <https://rovienna.iom.int/>
Контакт: ROViennaDataResearch-Newsletter@iom.int

Міжнародна організація з міграції Національний
офіс в Республіці Молдова
Le Roi Business Center, Свулиця Сфатул Церій
29, Республіка Молдова
+373 (6) 800 33 11
Website: <https://moldova.iom.int/>
Контакт: IOMMoldovaDTM@iom.int

Цей звіт було видано без офіційного редагування МОМ.

Фотографія на обкладинці: Громадянин третьої країни на автобусній станції в пункті прикордонного контролю Паланка, Республіка Молдова. © МОМ 2023

Посилання: Міжнародна організація з міграції (МОМ), 16 листопада 2023 року. МВП Молдова “Опитування українських громадян при поверненні” МОМ, Кишинів, Республіка Молдова.

Для отримання додаткової інформації щодо умов звітів МВП та інформаційних продуктів, будь ласка, зверніться до: <https://dtm.iom.int/terms-and-conditions>

Дата випуску: 16 листопада 2023 року

© МОМ 2023

Деякі права захищено. Ця робота доступна за умовами Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 IGO License (CC BY-NC-ND 3.0 IGO).*

Для ознайомлення з додатковими характеристиками, дивитесь Авторські права та Умови використання.

СТ публікацію не можна використовувати, публікувати чи розповсюджувати в першу чергу для цілей, спрямованих на отримання комерційної вигоди чи грошової винагороди, за винятком освітніх цілей, напр. включення до підручників.

Дозволи: Запити на комерційне використання або додаткові права та ліцензування слід надсилати на publications@iom.int.

* <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode>

ЗМІСТ

1. Соціально-Демографічний Опис	5
2. Час за Межами України	7
3. Області (регіони) Походження та Призначення	9
4. Наміри та Причини Повернутися в Україну	10
5. Потреби, Отримана Допомога та Виклики	12
6. Склад Групи	14
7. Методологія	15

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

Топ 3 країни перебування:

- Республіка Молдова (48%)
- Румунія (11%)
- Туреччина (7%)

Топ 3 області* походження:

- Одеська (35%)
- місто Київ та Київська (22%)
- Миколаївська (7%)

* Області в Україні

Заплановані пункти призначення:

В область походження (92%)

В іншу область (8%):
Місто Київ, Вінницька & Одеська

Потреби:

Фінансова підтримка (22%)

Ліки та медичні послуги (9%)

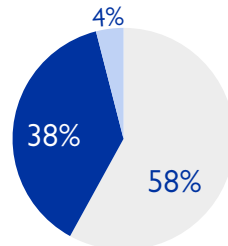
Підтримка особистої безпеки та захист (8%)

Немає нагальних потреб (35%)

Можливо більше однієї відповіді

Наміри:

- Довгострокове перебування
- Короткий візит
- Не знає

Допомога:

- Їжа (29%)
- Фінансова (28%)
- Непродовольчі товари (8%)
- Розміщення (7%)

Можливо більше однієї відповіді

Входи та виходи:

Повертався в Україну двічі або більше до опитування.

Інформація:

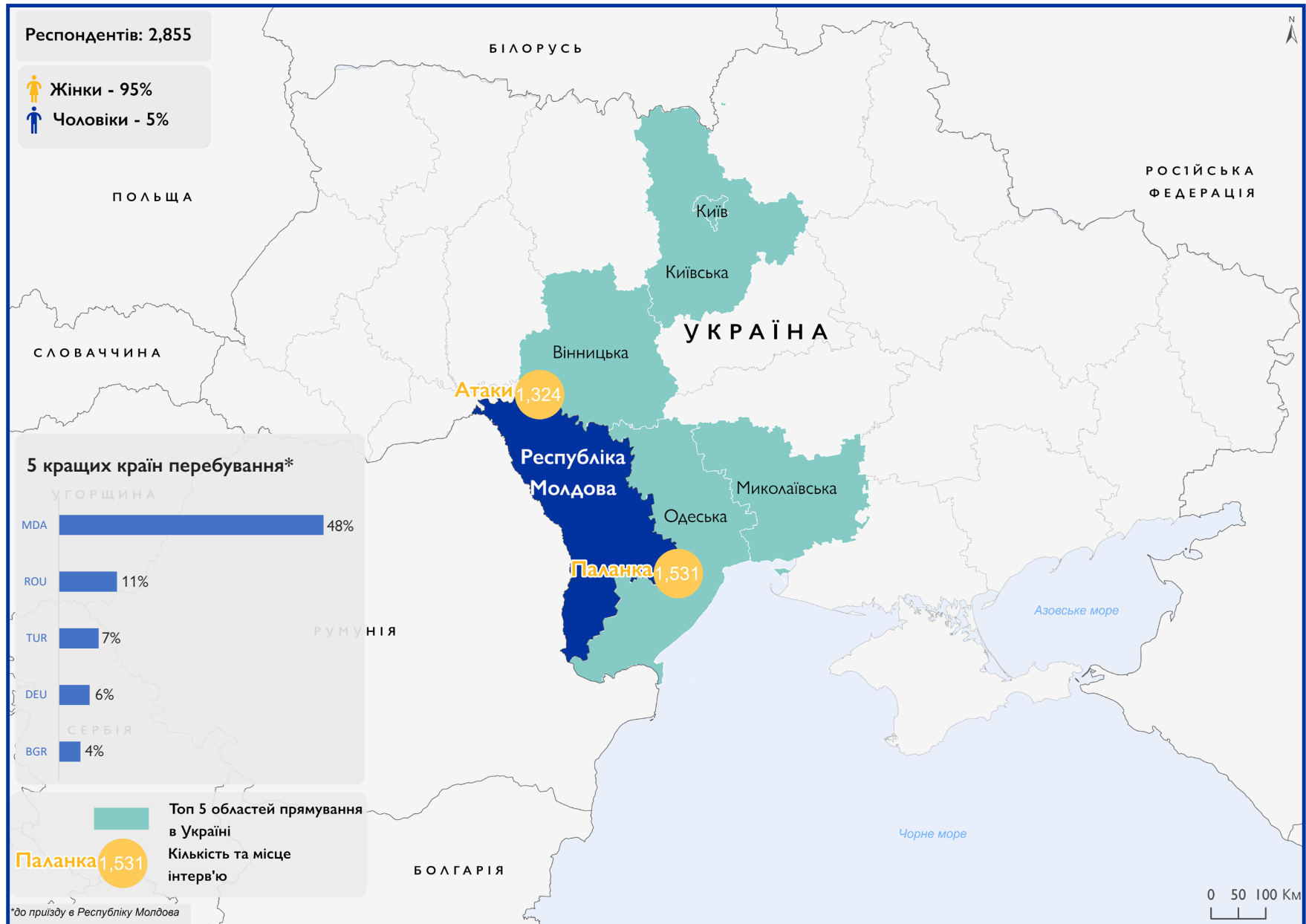
60%

шукали допомоги та підтримки в соцмережах.

Транспорт в Україну:

- Автомобіль (55%)
- Автобус (32%)
- Пішки (13%)

Мапа 1: Республіка Молдова, проведені опитування, країни перебування та області призначення в Україні

Ця мапа призначена лише для ілюстративних цілей. Використані на ній кордони та назви не слід тлумачити як підтвердження чи визнання будь-яких позицій із боку Міжнародної організації з міграції

1. Соціально-Демографічний Опис

Стать і вік

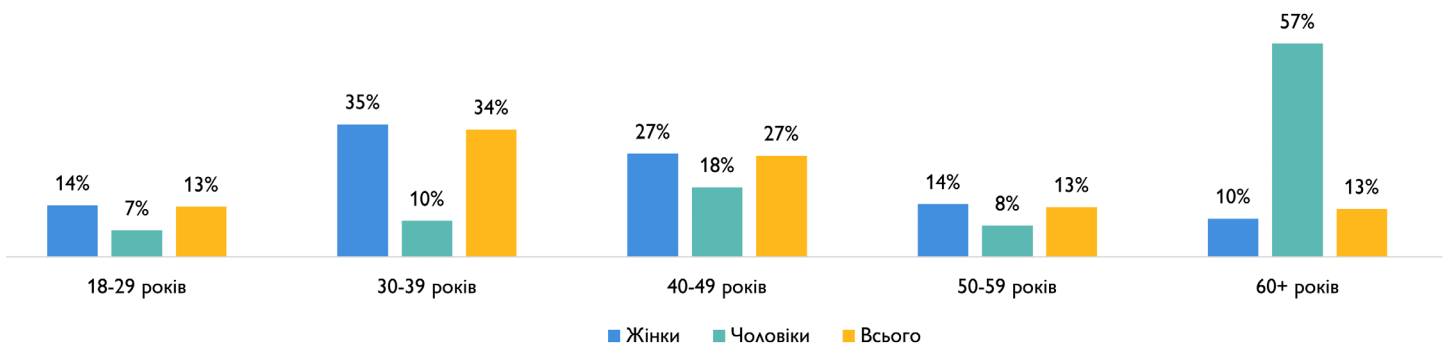
Із 2855 респондентів опитування 95 відсотків були жінками та 5 відсотків чоловіками. Середній вік загальної вибірки становив 42 роки.

У середньому респонденти-чоловіки були старшими за респондентів-жінок (55 років для чоловіків проти 42 років для жінок). Найбільша частка респондентів була у віці від 30 до 39 років (34%). Тридцять п'ять

відсотків жінок були віком від 30 до 39 років, а 27 відсотків – від 40 до 49 років. Решта були віком від 18 до 29 років, від 50 до 59 років, від 60 років і старше (по 13%).

П'ятдесят сім відсотків чоловіків були старше 60 років, тоді як 18 відсотків були у віці від 40 до 49 років і 10 відсотків були у віці від 30 до 39 років.

Діаграма 1: Вік, за статтю та всього, (%)

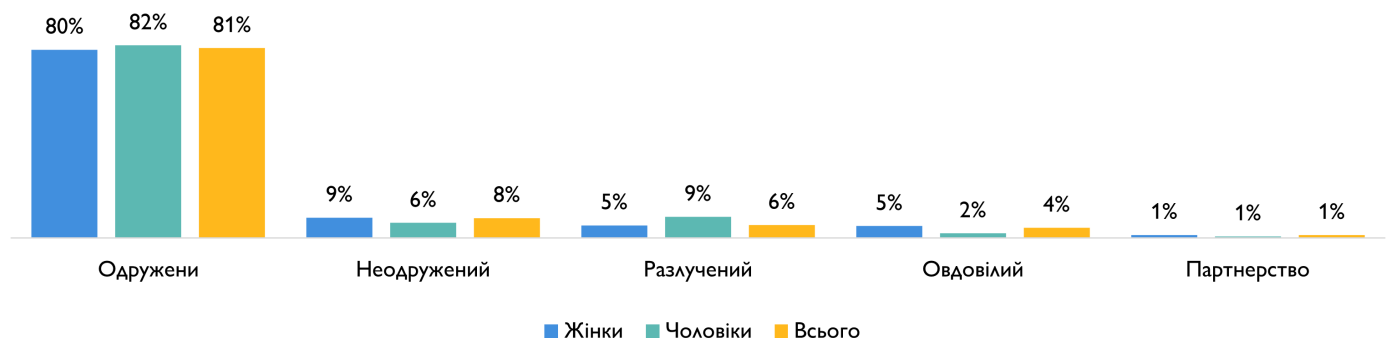

Сімейний стан

Більшість респондентів (81%) були одружені. Інші повідомили, що вони неодружені (8%), розлучені (6%), овдовіли (4%) або перебувають у партнерстві (1%). Менше одного відсотка воліли не відповідати. Частка одружених чоловіків була дещо вищою, ніж частка заміжніх жінок (82% проти 80%). Частка

самотніх жінок була вищою, ніж чоловіків (9% проти 6%), тоді як частка розлучених чоловіків була вищою, ніж частка жінок (9% порівняно з 5%). П'ять відсотків жінок овдовіли проти 2 відсотків чоловіків. Один відсоток жінок був у партнерстві чи союзі, а один відсоток чоловіків воліли не відповідати.

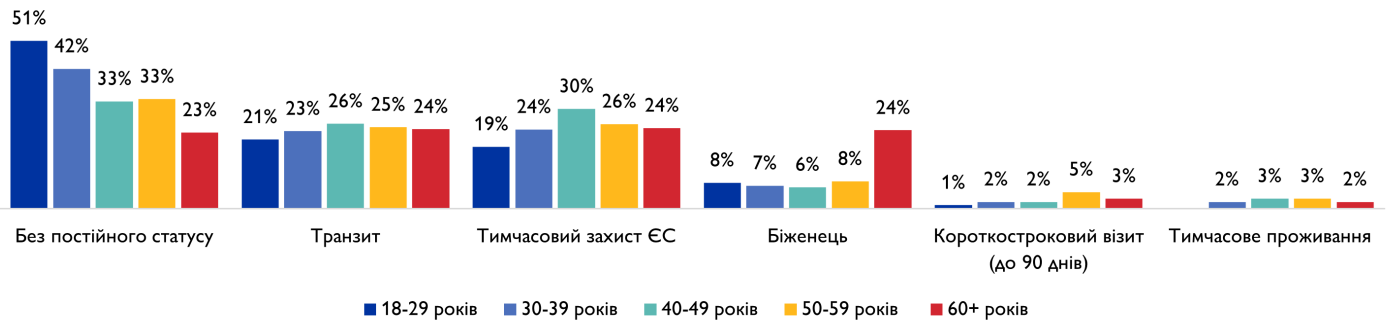
Діаграма 2: Сімейний стан, за статтю та всього, (%)

Правовий статус

Починаючи з серпня 2023 року, обліковці DTM запровадили запитання опитування щодо правового статусу респондентів у Республіці Молдова. Як наслідок, цей звіт містить дані про правовий статус 2,410 із 2,855 респондентів опитування, але не включає 445 осіб, опитаних до цієї дати.

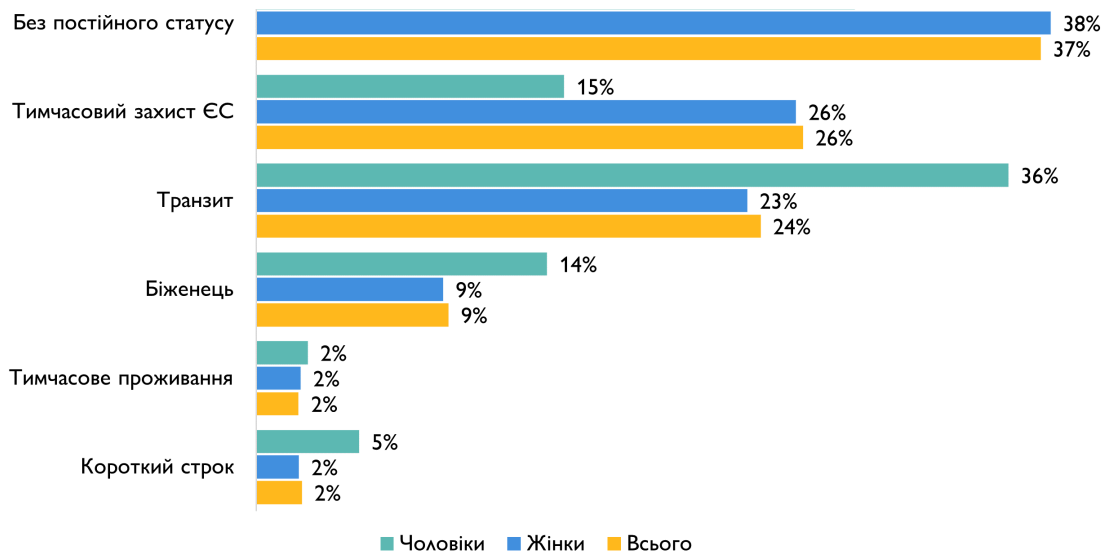
Діаграма 3. Поточний правовий статус респондентів у Республіці Молдова за віковими групами, (%) (N=2,410)

З респондентів, які відповіли на запитання, 37 відсотків не мають жодного правового статусу в країні перебування. Крім того, 26 відсотків респондентів отримали статус тимчасового захисту (ТР) ЄС.* Дев'ять відсотків респондентів повідомили, що мають офіційний статус біженця, тоді як два відсотки повідомили, що мають статус тимчасового проживання. Зокрема, 24 відсотки респондентів повідомили, що перебувають у Республіці Молдова лише з метою транзиту. Більший відсоток респондентів-чоловіків (36%)

повідомили, що вони їдуть транзитом, порівняно з респондентами-жінками (23%). Нарешті, лише два відсотки респондентів повідомили, що в'їжджали до Республіки Молдова на короткий період (менше 90 днів). Понад 40 відсотків респондентів не мають будь-якого правового статусу, який регулював би їх перебування в Республіці Молдова. Збір даних про правовий статус респондентів має вирішальне значення для розуміння незахищеності та можливої вразливості переміщеного населення в Республіці Молдова.

Діаграма 4. Поточний правовий статус респондентів у Республіці Молдова, (%) (N=2,410)

* Директива про тимчасовий захист (2001/55 ЄС) була активована Рішенням Ради ЄС EU2022/382 від 4 березня 2022 року, щоб забезпечити негайний захист у країнах ЄС для людей, переміщених внаслідок російського вторгнення в Україну.

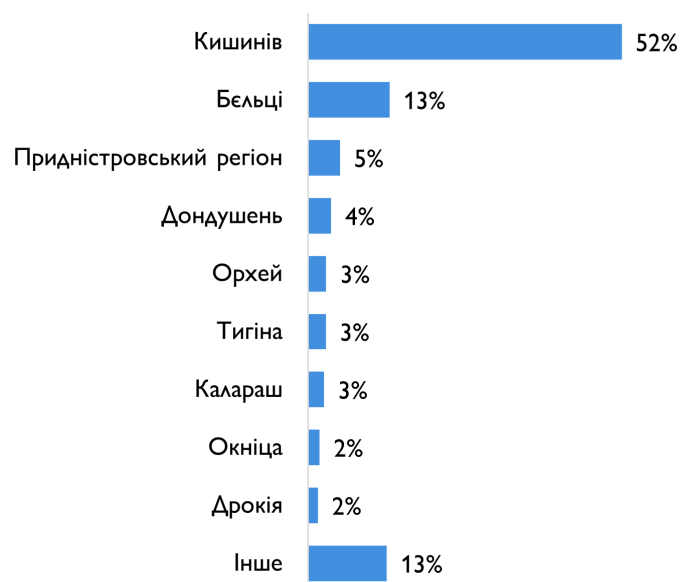
2. Час за Межами України

Країни перебування за кордоном

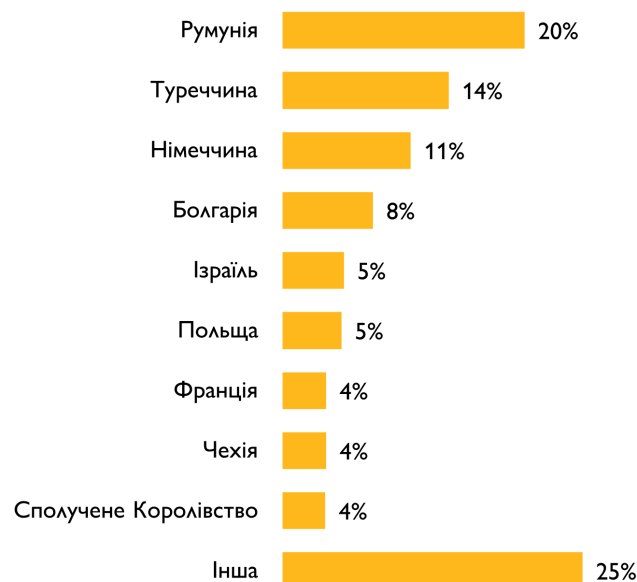
Серед тих, хто повертався в Україну, 48 відсотків проживали в Республіці Молдова, 11 відсотків прибули з Румунії, 35 відсотків прибули з інших держав-членів Європейського Союзу (ЄС) і 6 відсотків прибули з країн поза ЄС. Серед тих, хто перебував в інших країнах, окрім Румунії, респонденти були з Туреччини (7%), Німеччини (6%), Болгарії (4%), Ізраїлю та Польщі (по 3%), а також Франції, Чехії та Сполученого

Королівства (по 2%). З тих, хто перебував у Республіці Молдова, половина проживала в м. Кишинів (52%). Інші респонденти повідомили, що залишалися в Бельцях (13%), Придністровському регіоні (5%), Дондушень (4%) та Орхей, Тигіні та Калараш (по 3%). Сімнадцять відсотків повідомили, що перебували в інших місцях Республіки Молдова (17%).

Діаграма 5: Основні місця проживання в Республіці Молдова після виїзду з України, (%) (N=1,367)

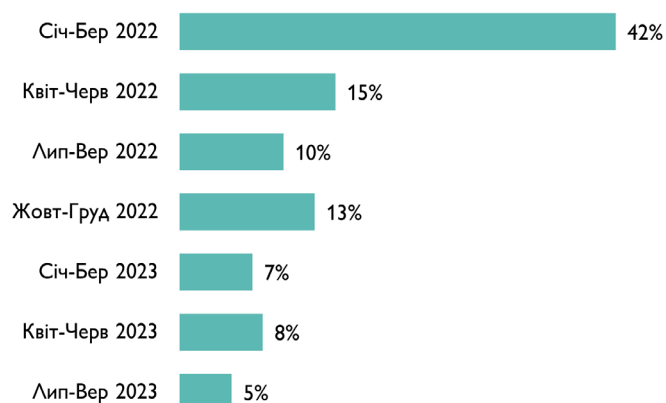
Діаграма 6: Країни перебування, (%)

Середній час з моменту початкового переміщення

Середній час перебування за межами України можна оцінити, дивлячись на різницю між початковою датою переміщення респондентів і датою інтерв'ю (липень-вересень 2023 р.). Із загальної кількості 2855 респондентів 42 відсотки були переміщені в період з січня по березень 2022 року і, таким чином, провели близько півтора року за межами України. Тридцять вісім відсотків були переміщені в період з квітня по грудень 2022 року. П'ятнадцять відсотків були спочатку переміщені між січнем і червнем 2023 року, тоді як п'ять відсотків повідомили про те, що спочатку були переміщені між серпнем і вереснем 2023 року (протягом трьох місяців, коли проводилися опитування).

Діаграма 7: Приблизний час перебування у переміщенні, (%)

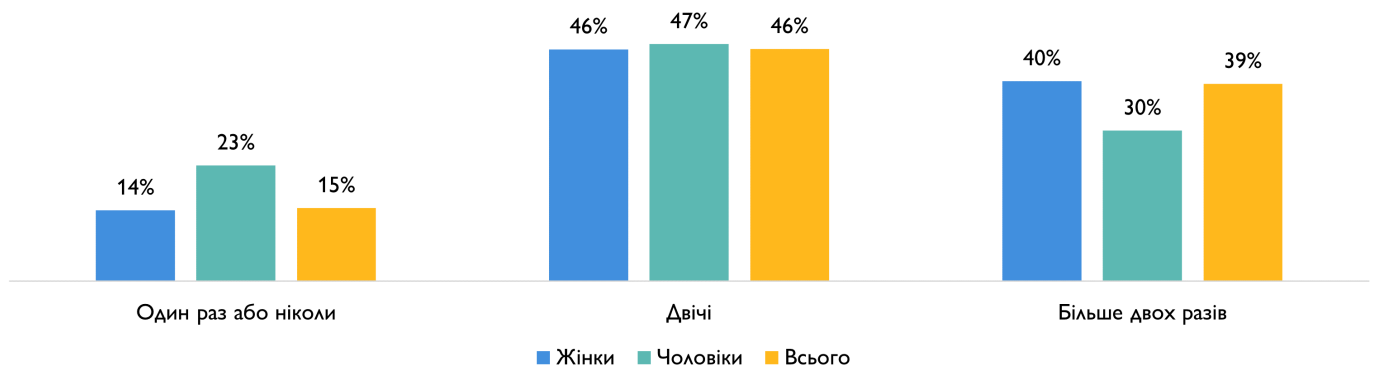

Кількість входи та виходи

Із загальної кількості респондентів 46 відсотків в'їжджали/виїжджали в Україну двічі з 24 лютого 2022 року. 39 відсотків в'їжджали/виїжджали більше двох разів, тоді як 15 відсотків в'їжджали/виїжджали лише один раз. Менше одного відсотка не поверталися в Україну з моменту свого початкового переміщення. Сорок сім відсотків респондентів-чоловіків

повідомили, що двічі в'їжджали та виїжджали з України, порівняно з 45 відсотками респондентів-жінок. Більше того, на момент оцінювання один раз в'їхали/виїхали в Україну більше чоловіків, ніж жінок (22% проти 14%). Проте 40 відсотків жінок в'їжджали/виїжджали з України більше двох разів, порівняно з лише 30 відсотків чоловіків.

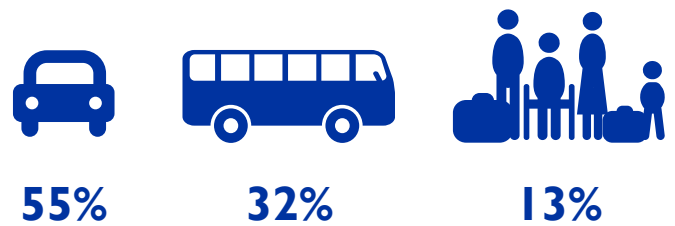
Діаграма 8: Кількість в'їздів/виїздів між 24 лютого 2022 року та 30 вересня 2023 року за статтю та всього, (%)

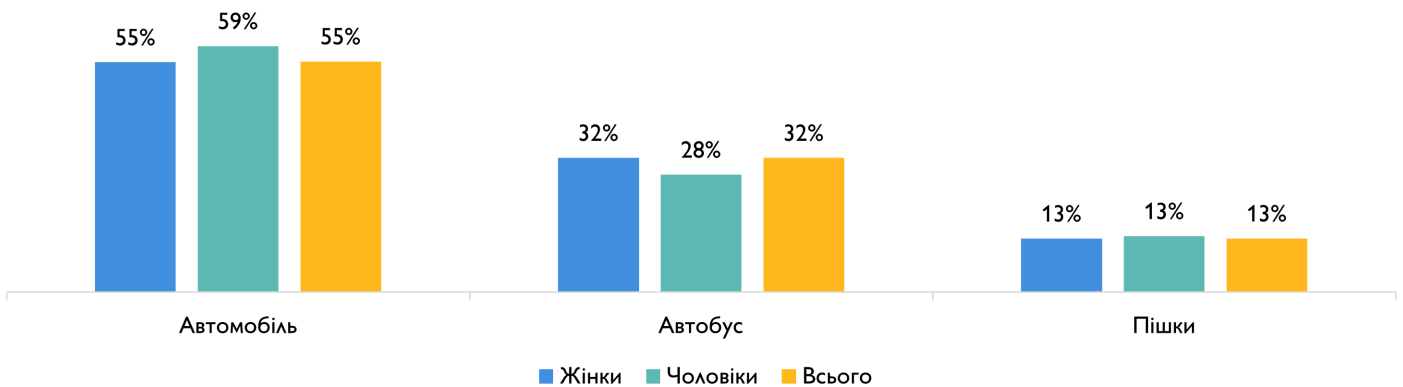
Транспорт

Більше половини респондентів їхали в Україну на автомобілі (55%). Автобусом їхали 27% респондентів, пішки – 13%. Решта п'ять відсотків їхали мікроавтобусом або таксі.

Діаграма 9: Основні способи пересування в Україну, (%)

Діаграма 10: Транспорт в Україну, засоби, за статтю та всього, (%)

3. Области (региони) Походження та Призначення

Походження або місце постійного проживання

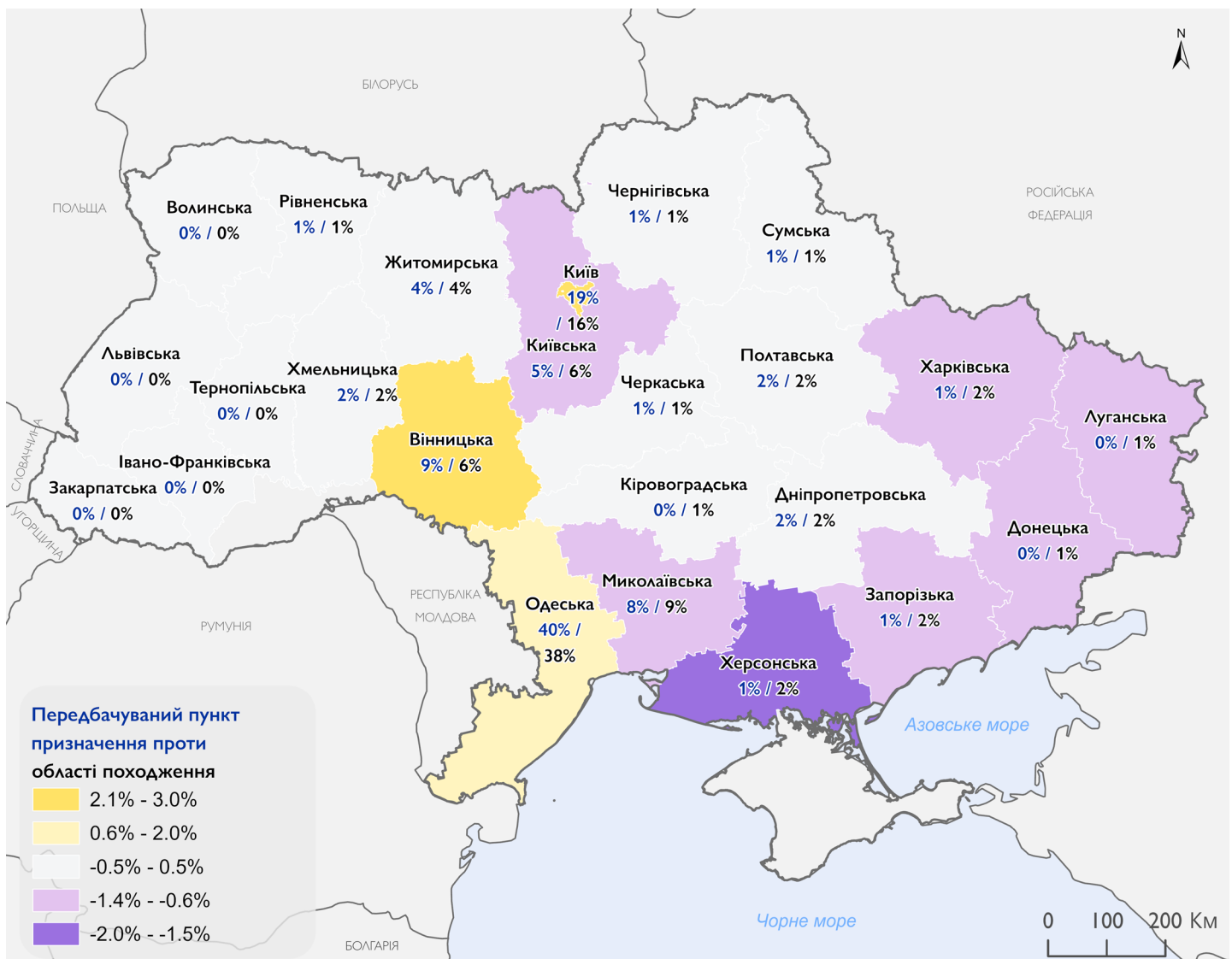
Більшість респондентів приїхало з п'яти областей України: Одеська (35%), місто Київ (16%), Миколаївська (7%), Вінницька (6%) та Київська (6%).

Решта респондентів походять з різних областей, переважно навколо міста Києва, а також зі східної та південної частин України (регіони, які найбільше постраждали від війни).

Запланований пункт призначення

Дев'яносто два відсотки всіх респондентів планували повернутися до тієї ж області походження, а вісім відсотків мали намір поїхати до іншої області. Серед тих, хто повернувся до іншої області, 79 респондентів мали намір поїхати до міста Києва, 77 – до Вінницької, 42 – до Одеської. Інші мали намір поїхати до Хмельницької, Житомирської, Дніпропетровської, Львівської, Миколаївської, Полтавської, Черкаської та Сумської областей.

Мапа 2: Передбачувана область призначення проти області походження в Україні, (%)

Ця мапа призначена лише для ілюстративних цілей. Використані на ній кордони та назви не слід тлумачити як підтвердження чи визнання будь-яких позицій із боку Міжнародної організації з міграції

4. Наміри та Причини Повернутися в Україну

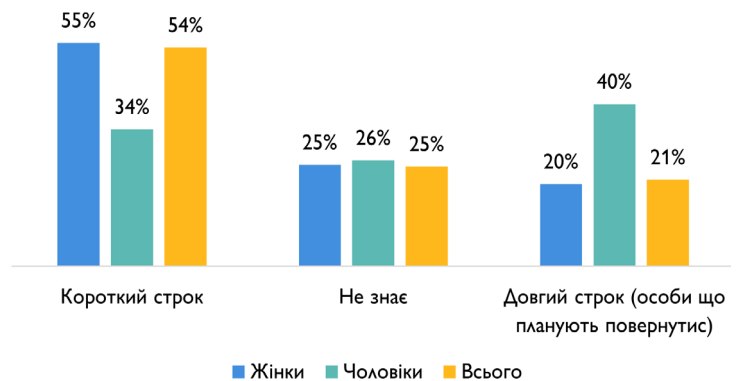
Тривалість перебування

П'ятдесят чотири відсотки респондентів їздили в Україну на короткий термін (менше 30 днів), тоді як 21 відсоток вказали, що мають намір залишитися в Україні (потенційні репатріанти).

Двадцять п'ять відсотків не були впевнені щодо тривалості візиту.

Більшість респондентів, які мали намір залишитися в Україні, раніше проживали в інших країнах (15%), порівняно з тими, хто раніше був у Республіці Молдова (6%). Крім того, більше чоловіків (40%) мали намір залишитися в Україні, ніж жінки (20%).

Діаграма 11: Тривалість перебування, за статтю та всього, (%)

Діаграма 12: Розподіл респондентів за передбачуваною тривалістю перебування в Україні, за країною проживання за межами України, (%)

Довгострокове перебування

Всього 614 респондентів (21%) мали намір залишитися в Україні. Серед них 47% зазначили, що повертаються в Україну, щоб возз'єднатися з родиною. Вісімнадцять відсотків поверталися, тому що скучили за домом, тоді як сім відсотків поверталися, щоб відвідати родича чи друга. Інші ключові причини повернення включають початок

або продовження навчання для себе чи своїх дітей (5%) і роботу в службах першої необхідності (4%). Дев'ятнадцять відсотків назвали інші причини (19%), такі як перевірка свого майна, відвідування лікаря для отримання медичної допомоги, отримання або відновлення документів.

Таблиця 1: Основні причини планування повернення в Україну на довгостроковий період, за статтю та всього, (%) (N=614)

(можливі декілька відповідей)

Причини повернення на довгий строк	Жінки	Чоловіки	Всього
Щоб возз'єднатися з родиною	49%	37%	47%
Я сумую за своїм домом/країною	18%	16%	18%
Відвідати когось	8%	5%	7%
Почати/продовжити навчання (для себе/дітей)	5%	3%	5%
Я працюю в службах першої необхідності	4%	6%	4%
Допомога іншим членам сім'ї/ друзям	4%	1%	3%
Перевірити майно	3%	4%	3%
Відвідати лікаря	1%	4%	2%
Інші	8%	24%	11%

Короткострокове відвідування

П'ятдесят чотири відсотка (1539 респондентів) планували залишитися в Україні на короткий термін. З цієї вибірки 33 відсотки головною причиною повернення назвали відвідування членів родини.

Інші мотиви повернення включали повернення,

щоб отримати або відновити свої документи (16%), перевірити своє майно (14%), відвідати лікаря (12%) і допомогти родині та друзям (8%). Сімнадцять відсотків вказали інші причини.

Таблиця 2: Основні причини повернення в Україну на короткий строк, за статтю та всього, (%) (N=1,539)

(можливі декілька відповідей)

Причини повернення на короткий строк	Жінки	Чоловіки	Всього
Зустріч з родиною	32%	40%	33%
Отримання/оновлення документів	16%	7%	16%
Перевірити майно	14%	17%	14%
Відвідати лікаря	12%	19%	12%
Допомога іншим членам родини/ друзям	8%	7%	8%
Я сумую за своїм домом/країною	5%	1%	5%
Зібрати особисті речі	4%	2%	4%
Інші	9%	7%	8%

5. Потреби, Отримана Допомога та Виклики

Нагальні потреби після повернення

Двадцять два відсотки респондентів повідомили, що їм знадобиться фінансова підтримка після повернення в Україну. Інші зазначені потреби включають підтримку в медичних послугах (9%), особисту безпеку та захист (8%), довгострокове розміщення (6%), а також мовні курси та працевлаштування (4%). Лише 3% респондентів зазначили, що потребують підтримки продуктами харчування чи ліками (по 3%). П'ять відсотків респондентів мали різні інші потреби. Тридцять п'ять відсотків респондентів повідомили, що не мають жодних нагальних потреб. Різких відмінностей у потребах респондентів-чоловіків та жінок не було.

Діаграма 13: Потреби після повернення, (%) (можливі декілька відповідей)

Допомога отримана в Республіці Молдова

З 1,751 респондентів, які відповіли на запитання про те, чи отримували вони вже будь-яку допомогу, усі респонденти вказали, що вони отримували якусь допомогу. Види отриманої допомоги включали продовольчу допомогу (29%), фінансову підтримку (28%), та санітарно-гігієнічні засоби (22%). Серед

інших видів непродовольчих товарів (НПТ), отриманих респондентами, були ваучери (8%), одяг/взуття (3%). Інша допомога була надана у транспортуванні та психологічних консультаціях (1% кожна).

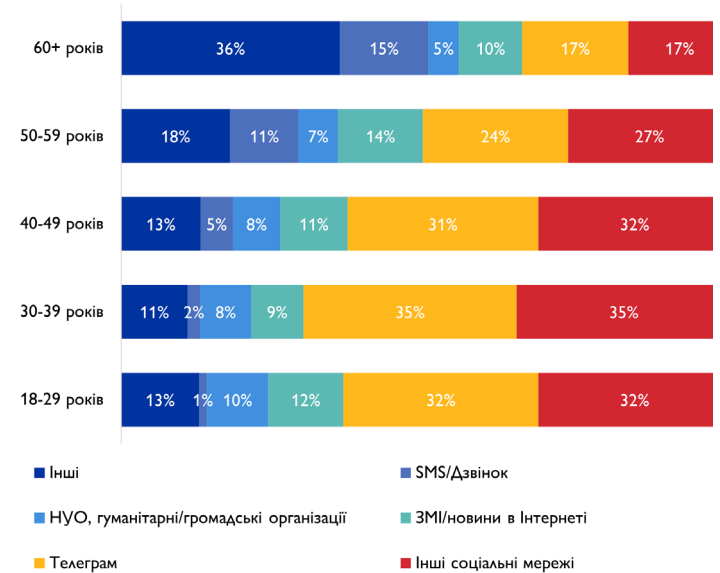
Таблиця 3: Основі сфери отриманої допомоги, за статтю та всього, (%) (N=1,751) (можливі декілька відповідей)

Отримана допомога	Жінки	Чоловіки	Всього
Продовольчі товари/харчування	29%	30%	29%
Фінансова підтримка	28%	29%	28%
Засоби особистої гігієни та санітарно-гігієнічні засоби	22%	23%	22%
Ваучери	8%	6%	8%
Житло	7%	6%	7%
Одяг/взуття	3%	2%	3%
Безкоштовне транспортування	1%	2%	1%
Психологічна консультація	1%	1%	1%
Іграшки	1%	1%	1%

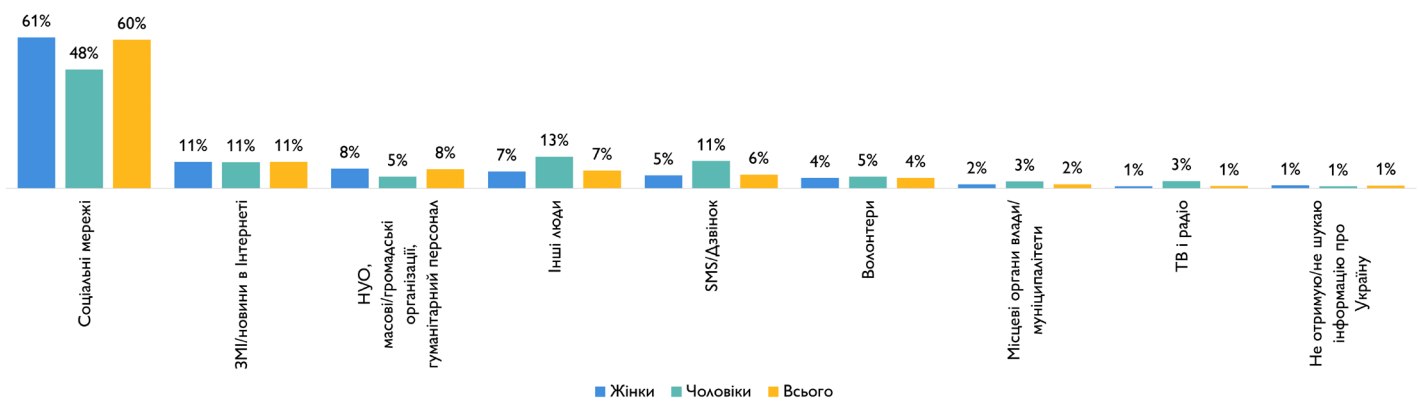
Джерела інформації

Більшість респондентів повідомили, що соціальні мережі (60%) і зокрема Телеграм (30%) були їхнім основним джерелом інформації про доступну підтримку та послуги для переміщених українців. Далі йдуть одинадцять відсотків, які повідомили про використання інших засобів масової інформації в Інтернеті. Лише 8 відсотків респондентів повідомили, що вони покладаються на НУО, масові чи громадські організації чи інші гуманітарні організації (наприклад, МОМ чи Червоний Хрест, серед інших), незважаючи на те, що ці організації перебувають на передовій гуманітарного реагування. Інші вказані джерела інформації включали інших людей (7%), повідомлення та дзвінки через мобільний телефон (6%), 4% поклалися на волонтерів, направлених гуманітарними організаціями або державними органами, тоді як 2% респондентів поклалися на місцеву владу та муніципальних чиновників для отримання інформації.

Діаграма 14: Інформаційні канали, за віковою категорією, (%) (можливі декілька відповідей)

Діаграма 15: Інформаційні канали, за статтю та всього, (%) (можливі декілька відповідей)

Досвід дискримінації

Більшість респондентів (99%) не стикалися з жодною формою дискримінації. Менше одного відсотка (9 респондентів) повідомили про досвід дискримінації в країні переміщення, включаючи Францію, Ізраїль, Республіку Молдова, Туреччину (по 2 респонденти)

та Іспанію (1 респондент). Двоє респондентів не знали або воліли не відповідати на запитання про дискримінацію. Слід зазначити, що всі респонденти, які зазнали дискримінації, і всі, хто вважав за краще не відповідати, були жінками.

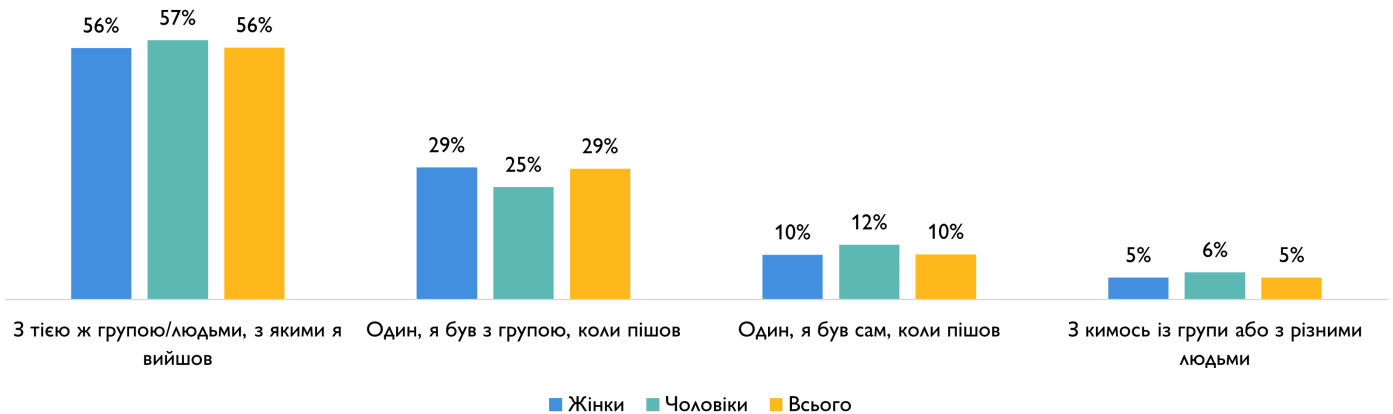
6. Склад Групи

Спосіб подорожі

Із 2,855 респондентів 56 відсотків поверталися в Україну з тією ж групою, з якою вони спочатку покинули Україну. Двадцять дев'ять відсотків подорожували самі, незважаючи на те, що спочатку виїхали з України групою. Ще 10 відсотків

подорожували самі, але подорожували самі, коли вперше виїжджали з України. Решта п'ять відсотків або поверталися з іншою групою, або з кимось із своїх початкових супутників у подорожі.

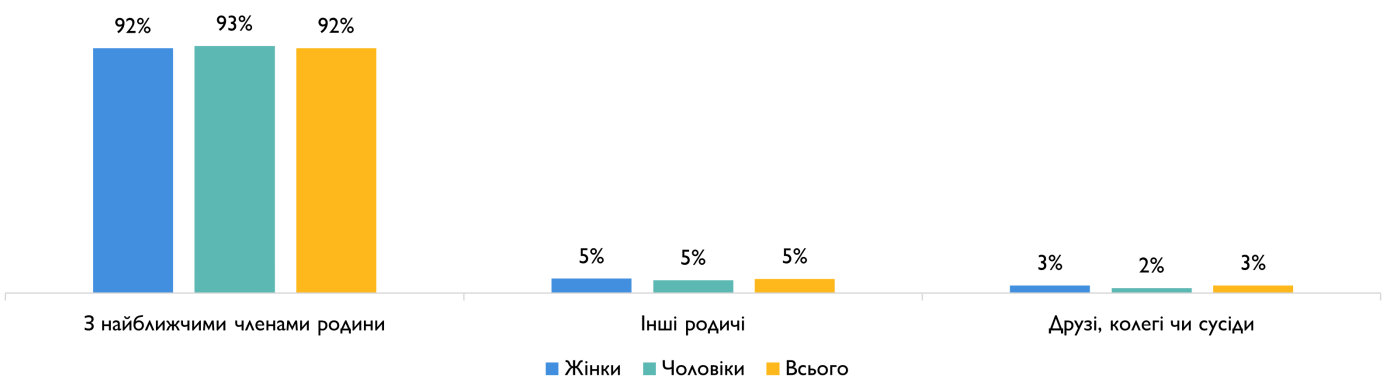
Діаграма 16: Спосіб подорожі, за статтю та всього, (%) (можливі декілька відповідей)

Серед тих, хто подорожував групою (N=1673), 92 відсотки подорожували з членами сім'ї, п'ять відсотків – з іншими родичами, а три відсотки – з друзями, колегами чи сусідами. Крім того, 19 відсотків подорожували принаймні з однією літньою людиною (віком понад 60 років), а 45 відсотків подорожували

принаймні з однією дитиною (17 років або молодше). З 1,144 респондентів, які подорожували принаймні з однією дитиною, 14 відсотків подорожували з дитиною від 0 до 4 років, а 84 відсотки подорожували з дитиною від 5 до 17 років.

Діаграма 17: Мандрівні групи, за статтю та всього, (%) (N=1,673) (можливі декілька відповідей)

7. Методологія

Передісторія

З 24 лютого 2022 року біженці з України та громадяни третіх країн (ГТК) тікають до сусідніх країн внаслідок війни. Станом на травень 2023 року в Європі було зафіксовано понад вісім мільйонів біженців з України. Водночас, майже 13 мільйонів випадків перетину кордону біженцями та мігрантами з України та третіх країн з України в сусідні країни зафіксовано з лютого 2022 року.

З середини квітня 2022 року МОМ запровадила свої інструменти Матриці відстеження переміщення (DTM) для збору індивідуальних опитувань у сусідніх країнах з особами, які переїжджають в Україну, з метою покращення розуміння основних характеристик, моделей переміщення, намірів та потреб тих, хто переїжджає в Україну.

Цей звіт ґрунтується на опитуваннях, зібраних у Республіці Молдова в період з 1 липня по 30 вересня 2023 року в двох пунктах пропуску на кордоні Отачь і Паланка. Щоб підвищити якість анкети, постійні перегляди анкети та додаткових запитань повинні бути реалізовані на кожній ітерації збору даних у Республіці Молдова, коли це необхідно.

Методологічні основи

Матриця відстеження переміщення (DTM) МОМ-це система для відстеження та моніторингу переміщення та мобільності населення. Вона призначена для регулярного та систематичного збору, обробки та поширення інформації, щоб забезпечити краще розуміння переміщень і змін потреб переміщеного населення, як на місці, так і в дорозі.

Це опитування є частиною діяльності DTM МОМ з моніторингу профілів, моделей переміщення та найнагальніших потреб українських біженців і

громадян третіх країн, які повертаються в Україну з 24 лютого 2022 року.

В Республіці Молдова опитування проводились українською, російською та англійською мовами командами обліковців, які пройшли навчання DTM МОМ, за допомогою мобільного додатку.

Інтерв'ю є анонімним і проводиться одноразово наодинці з респондентами за умови, що вони погоджуються на інтерв'ю після короткого вступу. Обліковці пройшли тренінги щодо принципів етики збору даних, надання інформації та захисту, зверталися до людей, які поверталися в Україну, щоб перевірити їхнє бажання провести опитування, яке було адресоване лише дорослим (18+).

Форма опитування була розроблена МОМ, щоб охопити основні моделі переміщення біженців, які повертаються в Україну після початку війни. Вона аналізує демографічні характеристики респондентів і групи, з якою вони подорожують, якщо такі є; запитує про наміри залишитися в Україні; і збирає інформацію щодо набору основних потреб на момент інтерв'ю.

Для проведення опитувань, збільшення кількості інтерв'ю та охоплення різних профілів людей було визначено різні налаштування.

Серед обмежень, з якими зіткнулися під час збору даних, були скорочений час проведення опитувань у пунктах перетину кордону та присутність лише чотирьох обліковців на момент опитувань.

Щоб усунути вищезазначені недоліки та охопити різні точки зору, під час збору даних використовувалася стратегія змішаної вибірки.

Отже, цей аналіз не представляє пропорційне все населення, і результати не можна вважати репрезентативними для повної картини мобільності до України з Республіки Молдова.

DTM

Матриця відстеження переміщення (DTM) — це система для відстеження та моніторингу переміщення та мобільності населення. Форма опитування була розроблена, щоб охопити основні моделі переміщення — країну походження та регіон — для біженців будь-якої національності, які залишають Україну через війну. DTM фіксує демографічні характеристики респондентів і групи, з якою вони подорожують, якщо такі є; він запитує про наміри щодо передбачуваного кінцевого пункту призначення та перспективи постійного перебування в країні опитування/першого прийому; він збирає інформацію щодо набору основних потреб, які респонденти назвали більш актуальними на момент опитування.

З початком війни в Україні кілька інструментів DTM MOM було розгорнуто в сусідніх з Україною країнах та інших країнах, на які особливо вплинуло прибуття мігрантів та біженців з України.

Для отримання додаткової інформації, будь ласка, ознайомтеся з: <https://dtm.iom.int/responses/ukraine-response>

DTM є частиною Інституту глобальних даних MOM.

GLOBAL DATA INSTITUTE
DISPLACEMENT
TRACKING MATRIX